

- 285 Rota decisio refertur de recurſu ad Regem diſponens.
 286 Rota decisio refertur loquens de recurſu ad ſeculares.
 288 Rota decisio refertur diſponens in recurſu ad ſeculares.
 Respondetur ad prefatas Rote decisiones, ut tunc prohibeant recurſum, quando ſupponunt tolli violentiam cum iurisdictione, non tamen extra iudicialiter, ibi.
 289 Rota decisio refertur, qua dicitur, licitum eſſe patronis laicis recurrere ad laicos pro tollenda vi, quod nos retencio de Bullas vocamus.
 290 Martinus V. declaravit, ſe non intelligere, excommunicare clericos recurrentes ad Regem in caſibus illi ſpeſtantibus tam de iure, quam de conſuetudine immemoriali.
 291 Martini Bulla refertur ad litteram pro omnimoda ſatisfactioe cognitionis per viam violentiam.
 292 Violentiam tollendi in beneficiorum poſſeſſione ex immemoriali conſuetudine, aut iure, competens Regi approbat Summus Pontifex.
 293 Bulla Martini, licet fuerit emanata ad inſtantiam Regis Francorum, tamen eius determinatio univerſalis eſt ad omnes Principes ſupremis conſuetudinem immemorialem habentes cognoscendi in certis caſibus de perſonis Eccleſiaſticae.
 294 Conſuetudines rationabiles & immemorales tollendi violentiam non praſumuntur, Pontificem velle tollere.
 295 Reges in ordine ad ſpiritualia ſubſunt Summo Pontifici, qui etiam temporalem iurisdictionem habet in ordine ad ſpiritualia.
 296 Princeps cum uni praſidi referbit, omnibus praſidibus ſcripiſſe intelligitur.
 297 Legis ratio generalis licet uni praſidi directae, ad omnes extenditur.
 298 Violentiam tollere ex immemoriali Principibus permittitur, dummodo non fiat in contemptum iurisdictionis Eccleſiaſticae.
 299 Respondetur ad quartum argumentum iurprae poſitum, n. 23. contra recurſum regium.
 300 Conſuetudo immemorialis, qua comprobatur recurſus ad Regem; non habet inſiſtum principum, ſed fundatur in iure naturali, divino & poſitivo.
 301 Iura prohibentia laicis ne de clericis cognoscant, loquuntur de cognitione iudiciali, non extrajudiciali.
 302 Respondetur ad quintum argumentum appoſitum ſupra, n. 35.
 303 Exemptionem clericorum a iurisdictione temporali eſſe de iure divino quam nec Summus Pontifex po teſt tollere in totum.
 304 Exemptionem in caſu limitato non habere locum, po teſt inducere conſuetudo.
 305 Iura loquentia de tollenda conſuetudine, in cognitione clericorum per laicos introducta, loquuntur de cognitione iudiciali, & de praſcribenda iurisdictione.
 306 Conſuetudo tollendi violentiam inter perſonas Eccleſiaſticas libertatis Eccleſiaſticae eſt favorabilis, & utilis.
 307 Respondetur ad ſeptimum argumentum, de quo n. 39. pro contraria parte adductum.
 308 Conſuetudo mixta clericorum, & laicorum magnam vim habet etiam in negotiis Eccleſiaſticis.
 309 Respondetur ad octavum argumentum, n. 38. pro contraria parte adductum.
 Bulla in Cena Domini illis verbis (aut praetextu cuiuſvis conſuetudinis, ſeu privilegii) interpretatur, ibid.
 310 Cognitionis & protectioe naturalis vaſallorum vi oppreſſorum non competit ſupremis Principibus privilegio Pontificali ſed iuris naturalis inſiſtu, & ratione.
 311 Cognitionis per viam violentiam, & deſenſio naturalis, eſt attributum inobtemperanti regimini, a quo avelli non po teſt niſi ſimul cum ipſo regimine.
 312 Deſenſio naturalis, & extrajudicialis cognitio ſemper reſervata conſervatur in omnibus privilegiorum re-

- voationibus.
 313 Cognitionis per viam violentiam an revocari poſſit per Pontificem caſu, quo ex privilegio Principi compereretur duntaxat.
 314 Bulla in Cena Domini quando loqueretur in Regia protectione, non intelligeretur ſublata conſuetudo immemorialis.
 315 Bulla in Cena quo anno incipit.
 Et per quos Pontifices fuerit ampliata, & confirmata, ibidem.
 316 Clauſula (ſub praetextu violentiam) incipit à Bulla Adriani VI. anno 1523.
 317 L. Regni. 36. tit. 15. lib. 2. recopil. ſuit condita anno 1524. qua Reges Catholici affirmant habere jus cognoscendi inter Eccleſiaſticos per viam violentiam ex immemoriali retro.
 318 Immemorialis ſupponit tempus inſiſtum.
 319 Interruptio & prohibitio non excludit immemorialem.
 320 Conſuetudo immemorialis cognoscendi per viam violentiam formata erat ante promulgationem Bullae in Cena.
 321 Bulla in Cena reſpectu tollenda violentiam (caſu quo de ea loqueretur) non ſuit recepta in omnibus Chriſtiane religionis diſtinctionibus uſitata ſemper cognitione hac.
 322 Lex uſu populi non recepta, ſed contrariis actibus reſeſta, nec obligat, nec adſtrigit.
 323 C. ſine de conſuetudine non comprehendit tribunal, qua ante eius promulgationem contraria conſuetudo vigeat.
 324 Recurſus ſui, regio, & deſenſio naturalis contraſta omnia procedunt in iudice ſeculari volente iudicialiter cognoscere: non tamen in Principe protegente ſubditos vi oppreſſos.
 325 Doctores Regie cognitionis per viam violentiam terminos conſidentes, & abutentes conſentuntur.
 326 Doctores quandoque nonnulli hanc cognitionem extrajudicialem vocant iurisdictionem, nonnulli quandoque Principem habere praſcriptam iurisdictionem contra Eccleſiaſticos cognoscendi per viam violentiam; qui reprehenduntur ab Autore.
 327 Azorius qui ex proprio Marte inſurgit ad verſus hanc regiam protectionem reprobat.
 328 Azorius fundavit ſuam opinionem in falſo ſuppoſito & fundamento, nempe Regem in hac protectione vi oppreſſorum procedere cum iurisdictione.
 329 Proſper. Farin. reprobat.
 330 A. Cevallos cavendum utente loquendi modo ſcilicet: appellatur per viam violentiam.
 331 Appellare per viam violentiam, duo ſunt repugnantia, ſi enim appellare; quando per viam violentiam; ſi per viam violentiam: quomodo appellare?
 332 Cevallos aſſertio animadvertitur laſpi.
 333 Judicialiter cognoscere, nibi aliud eſt, quam ſervatis iudicii ſubſtantialibus procedere.
 334 Judicialiter & extrajudicialiter ſunt contraria, unum affirmans, aliud negans.
 335 Cevallos animadvertitur, dum hanc protectionem extrajudicialem extraordinariam ſimpliciter vocat.
 336 Cevallos. reprehenditur, dum aſſertionem Gregorii Lopez & aliorum reprobat.
 337 Lex regia fundat cognitionem per viam violentiam in iure, & conſuetudine ſuis omnibus requiſitis valata, & acquiſita.
 338 Conſuetudo in iuribus incorporalibus requirit praeciſe ſcientiam & patientiam eius, contra quem introducit; alia non habet principum unde cauſari poſſit.
 339 Patientia & tolerantia in iuribus incorporalibus idem operatur, quod poſſeſſio in rebus corporalibus.
 340 & 341. Cevallos idem quod modo reprobat in Gregorio Lopez, pluribus in locis ſuit ſequutus.
 342 Cevallos reprehenditur, dum reprobat opinionem Dominici Bannez.

Qui

- 343 Qui proprio ore convincitur.
 344 Doctores tractantes de recurſu per viam violentiam ſerè omnes de fama privilegii teſtantur.
 345 Sixtus IV. fuiſſe conſultum ſuper hac violentie cognitione inſtante D. Fran. Gimen. Archiep. Tolet. eamque approbaſſi, qui affirmant.
 346 Recurſum Regium ſi alieno privilegio juſtificamus, cur non melius cum fama proprii?
 347 Cognitionem per viam violentiam conſuetudine & iure vallatam, non erit inconveniens privilegio expreſſo confirmatam habere.
 348 Poſſidere quis po teſt ex pluribus cauſis, & ex utiliori iurvari.
 349 Privilegium Sedis Apoſtolice emanatum in confirmationem cognitionis per viam violentiam, eſt poſtea revocetur niſi Regis detrabit iuri.
 350 Iura duo ubi competunt, uno ſublato alius aſiſtetur.
 351 Iura plura in uno concurrentia uno ſublato, cetera cum eo non conſiſtuntur.
 352 Condemnatus ex una cauſa; po teſt ex alia iudicium movere ſuper eadem re.
 353 Cognitionis per viam violentiam non ſolum fundatur in privilegio praſumpto ex immemoriali, ſed ex iure regali proveniente à radice, & fonte juris naturalis.
 354 Privilegium conſeſſum à Sede Apoſtolica in comprobationem Regii recurſus an poſſit ab eadem Sede revocari.
 355 Privilegium conſeſſum in favorem Eccleſiae, revocari à Principe non po teſt.
 356 Privilegium conſeſſum à Pontifice licet revocetur, remanet Regi deſenſio vaſallorum, & cognitio per viam violentiam extrajudicialis, cujus proprium officium eſt incommutabile.
 357 Principi licet ſi Dominus univerſalis quoad protectionem, & iurisdictionem, non tamen quoad dominium particularium quoad tollere nequit.
 358 Privilegium conſeſſum non ſubdito revocari non po teſt.
 359 Gregorii Sayri aſſertio probatur.
 360 Ad deſenſionem ſui licitum eſt, omnibus modis uti cum moderamine inculpata tutelae.
 361 Deſenſionibus pluribus uti nemo prohibetur.
 362 Deſenſio non eſt de genere prohibitorum, & una via electa, altera tollatur.
 363 Textus optimus in cap. dilecto de ſentent. excomm. l. 6. refertur.
 364 Theorica hujus recurſus per viam violentiam, qua hoc capite dicta ſunt nota, qua à nemine ita conſiderata & ordinata habentis fuerit, plurima eſſentialiſſima rationes, doctrinaeque inſinita pene ſunt noviter adducta.
 365 Auctoris proteſtatio.

Materia hujus Præludii cardo eſt, ſeu potius columna fortiſſima, ſuper qua totum hujus recurſus pondus, onus, virtus, eſſentia, requieſcit, eſtque totius contradiccionis inſiſtarium, ſeu argumentorum fortiſſimus murus, conſians propugnaculum, impenetrabile, & valida reſiſtentia, quaque omnibus penitus lauiſit adverſarii oppoſitionibus, in quo pariter omnes Doctores de juſtificatione hujus Regali recurſus, tractantes obiter, & nimis genericè attingunt: eſt etenim omnium Doctorem, quorum nomenclaturam ſupra ad principium hujus capituli, num. 16. & aliorum in diſcurſu citavimus, conſors, & receptiſſima ſententia, ut ſcilicet in hac cognitione per viam violentiam impartitur deſenſio vi oppreſſis, extrajudicialiter, celerrimè, & abſque iurisdictione, niſi ulterius probantes, nec fundantes (prout eſſentialiter requiritur) verificantes à propugnatoribus hoc fundamentum evacuari queat, indèque totum aedificium labatur.

Pro cujus declaratione in hoc dixerunt Doctores praemittendum eſt, & in primis Olivan. in tractatu de iure ſiſci, cap. 11. n. 50. poſt Covarr. & Aſſiſci. & c. 14. num. 1000. cum ſequentibus, quod Regius Senatus non ſe intromittit de his oppreſſionibus iurisdictionaliter, & in modo ordinariae iurisdictionis, nec ut cauſam definiat, qua de ſe forte non pertinet, ſed per modum extraordinariae deſenſionis, ut vim repellat, propulſet, & oppreſſum ſublevet, & eccleſiaſticum quodammodo reducat ad viam juſticiae & tramites legitimos, deſeratae appellationi juſtae: ita Olivan. n. 54. ubi alios allegat, eumque referens ſequitur Seſe de inhibito. cap. 8. §. 195. ſub n. 70. per quem dicit ulterius, quod ſola cognitio contentioſa de his prohibita eſt ſeculari, non vero charitativa, & extrajudicialis, nam haec ſecularis po teſtas, cautio, & proſilio contra violentiam, & oppreſſionem iudicum Eccleſiaſticorum, non iurisdictionem impedit Eccleſiaſticam, non uſurpat, niſi de cauſa definit, non cognoscit, ſed pro quiete ſubditorum, pro tranquillo ſtatu provinciae, pro equitate retinenda, pro injuriis, & oppreſſionibus reprimendis interponitur, & cum ſumma reverentia Eccleſiae debita, cum maturitate, & monitione permilla, & magis monendo quam corrigendo exercetur, ut per eundem Olivanum n. 56. quem ſequitur Seſe ibi. & epistol. ad Regem, n. 22. & 73. poſt Bohadil. & Lucam de Penna in l. ſiccolor. colan. 11. C. de agricol. & cenſit. ubi haec elegantiffima verba ſcribit: Nulla alia proinde citatione facta, conſiſto de violentia ſummariè per facti notorium non per cognitionalem indaginem, mandatur per iudicem ſecularem aſſiſti laico, vel clerico, & cum moderamine inculpata tutelae, & c. Idem etiam repetit Seſe in d. epistol. n. 54. 197 & 65. ubi optime loquitur, quod haec cognitio debet eſſe extrajudicialis abſque eo, quod he poſſit Senatus intromittere in terminis cauſae principalis, ſed per viam protectionis extrajudicialis, & oeconomicae po teſtatis, ubi allegat Menoch. & Pacia. conſ. 164. n. 38. & quod Senatus in huiusmodi protectione per viam violentiam non procedat autoritate judiciali, quia ad id nec habet, nec eſt necesse, tenet Born. de Laureac. de caſibus in quibus iudex ſecularis injicit manus in perſonas clericorum n. 2. Auſter. de po teſtate judiciali ſuper clericos, reg. 2. Carol. de Graſſis l. 2. reg. l. Franc. c. 26. in ſin. Olivanus de iur. ſiſci. c. 30. n. 50. ubi illos refert. & c. 8. n. 30. 198 ubi dicit, quod Senatus in hac cognitione iurisdictionem non habet, directè, nec indirectè principaliter, nec acceſſoriè, Sequitur Cevallos in epistol. ad Regem, n. 31. Michael Aſia de exhiben. auxil. fundam. 26. & idem dicit Humad. in l. 13. tit. 13. part. 2. n. gloſ. 4. in verbo niſi fuerit, & Covarr. cap. 35. n. 3. verſiculo nec Regi, quod Senatus non cognoscunt tanquam iudices appellationis, & habentes iurisdictionem de juſticia appellationis, ad Summum Pontificem deſerenda, ad hoc ut eo cauſa violentiam confirmetur, aut revocetur, quia in eo cauſa violaretur immunitas eccleſiaſtica Eccleſiae juxta textum in c. novit. & in c. gravem de ſentent. excommunic. ſed ſolum recurrit ad ipſum, ut per modum extraordinariae & extrajudicialis deſenſionis, ſuccurratur oppreſſis, & ad finem ut tollatur vis illa, qua à iudice Eccleſiaſtico injuſtiffimè fit appellanti; quamplurimos ad idem refert Caened. canoniarum qu. 45. n. 8. & ſupra, & iterum, n. 18. verſic. ceterum, poſt Aſſiſci. qui in propoſito bene loquitur, deciſione 24. & Lucam de Penna ubi ſupra. Menoch. de recuper. rem. 15. n. 214. hoc idem tenent Si man. de Cathol. inſtitut. c. 45. n. 35. Navar. in d. c. cum contingat. rem. 1. Menoch. de recuper. rem. 3. n. 356. Segur. de Aval. in directo. iud. Eccleſiaſt. 2. p. cap. 13. n. 51. Azeved. in l. 2. tit. 6. lib. 1. recopil. Guiter. de iur. am. conſirm. 1. p. cap. 2. n. 26. Humad. in d. l. 13. tit. 13. p. 2. gloſ. 4. & ibi Gregor. gloſ. verb. niſi fuerit. Vivald. in candelab. aure. in expli. Bullae in Cena Domini, in caſ. 14. n. 103. & idem Caened. ubi proxime in n. 15. dicit quod iudices

sed nuda defensio; & auxilium ad propulandum violentiam.

221 Hoc idem aperte probatur ex Rotæ decisione in una Caesar-Augustana juris eligendi coram Domino Ordino 7. Februar. 1561. & alia Ver. iactationis Parochialis de Aldea coram Paleoto sub die 27. Junii 1561. ut est in recollectis ejusdem Paleoti, decis. 372. incipit, dubium erat, quas sequitur & testatur Lancelot. Robert. de attent. 2. p. cap. 4. l. mi. 1. n. 38. quibus in terminis resolutum fuit, quod si Consilium Regium, cujus aditus fuit recursus ad tollendam violentiam, ultra manutentionem possessionis (quod est merum factum) aliud faciat, puta sequestrando, & ad manus Curia rem de qua agitur apprehendendo, nihil agit quin tunc modus legitime defensionis excedatur, & ad actus jurisdictionales se extendit, ut dictum est; quibus omnibus fundamentis satis comprobata remanet alia simplex & nuda Doctorum assertio (vera tamen propositio) ut in hac cognitione per viam recursus & nudæ defensionis ad liberandum vi oppressos per Ecclesiasticos iudices extrajudicialiter procedatur, absque jurisdictione, nec umbra illius, quia subiecta materia nec ea indiget, nec illam appetat unquam, ut modus & forma procedendi, de qua in cap. sequenti est agendum, evidenter demonstrat.

Responsio argumentorum.

ET licet ex his quinque Præludivi tam dilucidè comprobatis, ac distinctè & explicitè ordinatis, præ cæteris omnibus Doctoribus hujus justificationis articulum tangentibus, ut tibi ad oculum evidenter appareat, facillimè potes deducere, quid cunctis difficultatibus sit respondendum, nihilominus libet brevius, & sigillatim explanare.

222 Et in primis non obstat primum argumentum pro contraria parte supra adductum à n. 8. ex Concilio Tridentino loco de reformat. c. 3. sess. 25. cui respondet Salced. in additio. ad Bern. Diaz. in practice. in c. 102. litera A. vers. parique ratione, ut procedat quando sæculares magistratus tanquam iudices appellacionis, veluti jurisdictione spiritali utentes, intenderent excommunicationem revocare, aut temperare, fecus autem (inquit ille) si ad tollendam vim ab Ecclesiasticis iudicibus illatam dicto remedio, & recurso, uterentur, quem intellectum non admittit nostras Gaspar. Rodrig. de annis reddit. lib. 1. cap. 17. n. 73. ad medium, ex eo quod hæcenus auditum est, sæculares iudicem in causis Ecclesiasticis in appellacionis instantia cognovisse: nec illa verba dicti Trid. ibi, (aut mandare, ut latam excommunicationem revoces) convenite interlocutioni, in causa appellacionis prolata, nam appellacionis iudex inferioris sententiam revocat, non tamen præcipit, ut iudex inferior revocet, quod verum est, & ideo respondet ipse Rodrig. quod ea verba videntur pertinere ad violentiæ decreta, nisi dixeris (inquit ille) verba Concilii non comprehendere supræ Regia tribunalia, sed magistratus duntaxat, & iudices inferiores, quibus ea cognitio per viam violentiæ jure non competit, ut ita intelligantur verba ejusdem Concilii, ibi, nefas sit sæculari culibet magistratui, quæ non videantur dirigi in Regiam maiestatem, nec ejus supræma tribunalia; ex eo quod Reges sicut dignitatis altitudine præminent, sic prerogativa gratiæ ipsos convenit antefere, cap. fin. de off. delegat. in 6. & ideo sub clausulis generalibus sublimis non continentur, argum. cap. fides, de rescript. cap. de multa de præbendis. Reb. in pract. 1. parte signatu. n. 62. facit regula Cancellar. 40. de derogatione juris patronatus, ubi in dispositione generali non comprehenditur Rex. Mandos. regul. 13. de reservacione, qu. 15. n. 3.

223 Sed salva pacè tantorum virorum utramque interpretationem ejusdem Concilii verba expressè abhorrent, à quibus quidem alienam esse apparebit, quia Trident. nec loquitur de magistratu, & iudice, ut superiore cognoscente de excommunicatione tanquam iudice appellacionis, ut putavit Salced. ex eo quod in eum insurgit (& bene) Rodrig. non quidem ex prima ejus ratione, quia debilis est, sed ex secunda nec etiam loquitur in cognitione per viam violentiæ, ut existimat Rodrig. dum excipit Reges, & supræma tribunalia, ut dictum est.

224 Quorum Doctorum in modum miror tam clara dispositione vel interpretari seu potius cavillari, & in dubium redigere, vel contra text. in l. ille aut ille 25. de leg. 3. quid ergo in illius textu litera obscurum aut intricatum invenire, ut quæstionis locus foret; enim verò textus ille sic simpliciter, & prout jacet adhuc in sensu literali nihil addit, nec detracto, intelligendus est: nam postquam normam excommunicandi iudicibus tradidit, sequitur, & facit, nefas sit sæculari culibet magistratui prohibere Ecclesiastico iudici, ne quem excommunicet; aut mandare, ut latam excommunicationem revocet, sub prætextu, quod contenta in præsentis decreto non sunt observata (reddidit rationem) cum non ad sæculares, sed ad Ecclesiasticos hæc cognitio pertinet; textus etenim generaliter loquitur, ut nullus iudex de facto impediatur, perturbetur excommunicationem non ut iudex appellacionis: ut putabat Salced. sed quomodolibet impedire voluerit, quocumque genere impedimenti, & perturbacionis; sive occasione jurisdictionis, sive de facto mittendo falsem in messem alienam, aut jurisdictionem Ecclesiasticam usurpando, prout indicant illa verba Concilii ibi, cum non ad sæculares, sed ad Ecclesiasticos, &c. ita ut illius textus decisio non se restringat ad aliquam speciem perturbacionis: sed generaliter loquitur, prohibendo ne se magistratus intromittat, quo decreto illud idem quod jure communi dispositum erat, generaliter, ut iudex sæcularis non se interset in Ecclesiasticis causis, ad spiritalibus, specialiter hoc decreto continetur respectus excommunicationis, ut illam nullo modo impediatur, non se restringendo ad aliquam speciem perturbacionis, sed generaliter de quibuslibet omnibus impedimentis; nec est novum ut Concilium Tridentinum disponat idem, quod jus commune, ut illud noviter suscipitur, renovetur, ac sit in viridi observantia, ut constat ex plurimis decretis Tridentini, prout in cap. 4. sess. 21. quo continetur idem quod cap. ad audientiam, de Eccles. edict. & in cap. 4. sess. 7. de reformat. idem disponit quod cap. de multa, & sic de aliis.

Et sic sub tanta verborum generalitate, non est comprehendendum tam salubre remedium, & charitativum subsidium, miseris, & oppressis specialiter à jure canonico ex ratione, & principis juris naturalis, & divini permissum, longo usu immemoriali conservatum, super quo, cum Tridentinum nihil specialiter inducat, sed generaliter potius disponat, hanc limitationem à jure approbatam debet accipere, quia lex nova generaliter confirmatoria recipit eam limitationem, quam lex confirmata, juxta l. sciendum, junctis gl. ibi, commor. notant Doctores. ff. qui satisd. cogant. & in l. 3. C. de silentiis, verbo decurionibus, communiter approbatam, & in l. hac consultiſſima in princ. gl. 3. C. qui testam. facere poss. B. in l. sed & si posteriores, & ibi Joan. Orosius n. 12. ff. de leg. & in l. 1. n. 33. de consuet. Princ. post l. ibi n. 16. Mencha de success. creat. ff. 3. n. 10. Covarr. in rubr. de test. 2. p. n. 19. Mexia in l. Regia Tolet. 2. p. in 6. fundam. n. 18. cum sequentibus, Gutier. pract. q. civi. l. 4. q. 1. n. 4. Greg. Lopez in l. 7. tit. 13. p. 6. gl. 9. & quia quando aliqua lex loquitur cum aliqua qualitate ad sui intellectum, trahit omnes alias, quæ in illo proposito simpliciter, & generaliter loquuntur, Alberi. de Rol. in l. si quis, in princ. tit. n. 2. in secunda oppos. ff. de legat. 3. Socin. jun. in l. cum filio famul. vers. venio ad apparatus glossa, n. 46. de leg. 1. dicit notabile Cardinal. Manti. in tractatu de contract.

229 Item l. 4. tit. 23. n. 11. & sic cum Concilium generaliter de omnimodo impedimento loquitur, non debet intelligi in hoc saluberrimo recurſu specialiter, à jure canonico pluribus decretis excepto, permisso, reservato, & exceptuato, ob bonum, & utilitatem republicæ Christianæ, ne respublica turbetur, & bonum publicum detrimentum patiatur. Et si istud remedium, & charitativum subsidium voluisset Concilium Tridentinum comprehendere, & subvertere, expressisset utique, juxta text. in cap. inter corporalia, vers. unde, ibi, unde si circa translationem id fieri voluisset, quod de cessione dixerat, & de translatione poterat, expressisset, &c. de translatione Episcopi. textus optimus in c. ad audientiam, ibi, nam si intelligeremus de novatibus, ubi ponimus de laboribus, de novatibus, ponemus, &c. de decimis, text. in l. unica, ff. in autem ad deficientis, ibi, nam si Concilium volebat, nulla erat difficultas conjunctim ea disponere, C. de eaducis tol. ita Cervantes in l. 3. Tauri, n. 84. per Bal. in d. ff. in autem. latè Gutier. conf. 13. num. 17. & ex aliis doctissimis Castellus quotidian. controv. l. 2. c. 4. à n. 26.

230 Et hoc nostro novo, & verissimo intellectu ad Concilium Tridentinum, venit reprobandum Ceval. in qu. 897. n. 126. dum respondet ad idem Tridentinum, ut loquatur, quando iudex sæcularis vult cognoscere de excommunicatione per viam appellacionis principaliter, vel incidenter per modum jurisdictionis, an sententia sit justa, vel non, an potuisset Ecclesiasticus, vel non potuisset excommunicare, quod fallum est: nam si ille textus de illo impedimento tantum loqueretur, sequeretur absurdum, quod potuisset de ipse causa cognoscere quilibet iudex sæcularis, de quo loquitur Tridentinum extrajudicialiter; sed hoc est fallum; quia etiam extrajudicialiter alius quam Princeps, & ejus supræma tribunalia, quod idem est, cujus proprium officium est, non potest de hujusmodi violentiis cognoscere, ut dicimus latius in c. seq. ergo dicendum est, ut Concilium Tridentinum loquatur de quolibet impedimento facto à iudice sæculari, sive judicialiter, sive extrajudicialiter, & de facto quomodolibet in eum intrajudicialiter.

231 Et sic cum Concilium Tridentinum generaliter loquatur, nullo modo intelligitur, nec disponit de hoc specialissimo juris remedio, & recurſu, nec talis defensionis facultas omni jure Principi competens comprehenditur sub tali decreto, tenent Azevad. in lib. 2. tit. 6. l. 1. recipit. vers. sculo item & de uno quarto, ubi latissimè Bobadill. in Polit. l. 2. n. 18. n. 139 & c. 16. n. 90. Humada in l. 13. tit. 13. part. 2. in glos. 4. in verbo, nisi fuerit, Vivald. in explicatione Bullæ in Cena Dom. n. 109. & cum Azevad. Salzed. & Bobad. idem dicit post hæc Ceval. in Epistol. ad Regem, n. 94. & iterum in qu. 897. n. 133. & supra idem tenet Vivald. in Candel. aureo, in explicat. Bullæ in Cena Domini, part. 2. ca. 16. à n. 114. Barbof. in remiss. ad Concil. Trident. d. c. 3. sess. 25. de reformat. n. 4. super versiculo nefas autem sit, &c. Cæned. in qu. Cano. 45. n. 2. & præcipue sub n. 7. & sub n. 60.

232 Nec obstat secundum argumentum contra nostram cognitionem per hanc viam violentiæ superius ad principum appositum numero 30. ex Bulla in Cena Domini, c. 13. 14. 15. & 16. quæ magis in specie videntur repugnare hujusmodi Regio recurſui per hanc viam violentiæ, cui respondent omnes communiter Doctores tam Theologi, quam Juriste statim citandi, ut procedat, & habeat locum quando iudex sæcularis, & supræma tribunalia volunt, iudices, & cum jurisdictione se intromittere in cognitione rerum spiritalium, aut alias Ecclesiasticarum, hoc animo, & intentione, ut violenter libertas Ecclesiastica, & usurpetur ejus jurisdictionis ad effectum impediendi cognitionem, & processum Judicum Ecclesiasticorum indebitè, & in casibus à jure non permittis, quia tunc talia facientes in censuram ejusdem Bullæ incidunt, ut expressè probant Salgado de Protect. Reg.

ejusdem Bullæ verba in casu 14. ibi: Excommunicamus & anathematizamus omnes, & singulos, qui per se, vel per alios auctoritate propria, ac de facto, &c. beneficiales, & decimarum, ac alias causas spiritalibus; & spiritalibus annexas, ab auditoribus, & commissariis nostris, aliisque iudicibus Ecclesiasticis, vocant, illarumve cursum, & audientiam, &c. causæ ipsas prosequi volentes, impediunt, ac se de illarum cognitione tanquam iudices interponunt, &c. (& iterum, ibi, vel alias compellunt, vel executionem literarum Apostolicarum, seu exequutorialium processuum, ac decretorum prædictorum quomodolibet impediunt, &c.) ponderatis verbis suprædictis, ibi, avocant, (& ibi, impediunt) & ibi, tanquam iudices. (quæ expressè denotant procedere in quibuscumque personis, ut iudicibus tam Ecclesiasticis, quam sæcularibus de facto, seu ut iudicibus, se intromittentibus, & impediendum cursum causarum cum jurisdictione, & per modum cognitionis, prout insuper colligitur ex eodem cap. 14. ad finem, ibi: Etiam Imperiali, Regali, Ducali, vel alia quacumque præfulgent dignitate, aut Archiepiscopi, Episcopi, Abbates, Commendatarii, seu Vicarii fuerint, &c.) & in casu 6. evidenter etiam probatur, ibi: Et omnes alios, quoscumque iudices Ecclesiasticos ordinarios quomodolibet impediunt, quominus ius jurisdictionis Ecclesiasticæ, contra quoscunque utantur, secundum quod Canones, & sacre constitutiones Ecclesiasticæ, & decreta Conciliorum generalium, & præsertim Tridentini, statuunt, ac etiam eos, qui post ipsorum ordinis, &c. sententias, & decreta; aut alias fori Ecclesiastici iudicium illudentes ad Cancellarias, & alias Curias sæculares recurrunt, & illis prohibitiones, & mandata etiam penalis, &c.

233 Ex quibus quidem verbis clarissimè constat, injustè impediendes de facto, & contra jure dispositionem Jurisdictionem Judicum Ecclesiasticorum duntaxat; incurere in Bullæ censuras, volentes Jurisdictionem Ecclesiasticam usurpare, ut bene declarat Sese de inibitio. cap. 8. §. 3. num. 102. ubi verba, quibus utitur Bulla, necessario intelligenda sunt de actionibus injustis & contra jure permissis, & denotant etiam illa verba, præsumunt (De quibus in d. Bulla, cap. 13. ad fin. quæ præsupponunt dolum, ut per Fel. Marfi. Deci. Cravet. Turrec. & Plotum tenet Marcus Ant. Macerat. variat. resolut. lib. 3. resolutione 19. num. 9. qui etiam idem dicunt de verbo, audent.) At vero quando Jurisdictio Ecclesiastica non impeditur, prout non impeditur, sed potius auxiliatur, & favetur, quando recurritur ad supræmum Principem, & tribunalia pro tollenda violentia facta à iudice Ecclesiastico, neque iudex Ecclesiasticus impediendo cursum appellacionis legitime, ad Sedem Apostolicam, exequatur suam sententiam, reponuntque omnia attentata violentè, quocausu Princeps non ut iudex (ut dicit d. Bulla, ibi, tanquam iudices, &c. & ibi, avocant,) quod non fit absque Jurisdictione, jurisdictionaliter, & in forma iudicii procedens; sed extrajudicialiter, per nudam defensionem, & absolutam Principis potestatem, absque umbra Jurisdictionis, quam forma procedendi, & subiecta materia excludit, quia Jurisdictionis capax non est, nec ea indiget, de quo latissimè præ cæteris altius examinavi supra, præludiv. per totum.

235 Quæ quidem extrajudicialis, & nuda defensio omni jure naturali, divino, Canonico, Civili, Regio ac consuetudine immemoriali Principi supræmo commendata est, & attributa, ut de singulari latè in præludiv. 3. per totum; ac ideo tantum abest, quod sit à Bulla exclusa, D quin-

